

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

SYLABUS ZAJĘĆ 2026/2027 Informacje ogólne

PRAWO I ETYKA W STOMATOLOGII	
Rodzaj ZAJĘĆ	Obowiązkowy
Wydział PUM	Wydział Stomatologii
Kierunek studiów	Lekarsko-dentystyczny
Specjalność	-
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne / niestacjonarne
Rok studiów /semestr studiów	Rok IV, semestr VII
Liczba przypisanych punktów ECTS	0,5
Formy prowadzenia zajęć (liczba godzin)	Wykłady (7), wykłady e-learning (3), seminaria (5) Σ 15
Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się *	☐ zaliczenie na ocenę: ☐ opisowe ☐ testowe ☐ praktyczne ☐ ustne ☐ zaliczenie bez oceny ☒ egzamin końcowy: ☐ opisowy ☐ testowy ☐ praktyczny ☒ ustny
Kierownik jednostki	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Adiunkt dydaktyczny lub osoba odpowiedzialna za przedmiot	dr hab. n. med. Aleksandra Kładna
Nazwa i dane kontaktowe jednostki	Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej, zhmel@pum.edu.pl, tel. 091 48 008 21 Sekretariat ul. Rybacka 1 piętro III pokój 303b
Strona internetowa jednostki	https://www.pum.edu.pl/studenci/informacje_z_jednostek/wfbmiml/zaklad_historii_medycyny_i_etyki_lekarskiej
Język prowadzenia zajęć	polski

* zaznaczyć odpowiednio, zmieniając na

Informacje szczegółowe

Cele zajęć		• kształtowanie postaw przyszłych lekarzy stomatologów w oparciu o system norm prawnych i etycznych • ugruntowanie przepisów prawnych obowiązujących w polskim systemie opieki zdrowotnej • stosowanie przepisów kodeksu etyki lekarskiej • zapoznanie studentów z działalnością komisji bioetycznych • określenie rangi zawodu lekarza stomatologa i odpowiedzialności zawodowej • korzystanie z przepisów prawa pracy • przyswojenie przepisów prawnych i etycznych w relacji pacjent-lekarz stomatolog • ukazanie moralnych i prawnych aspektów w transplantologii • ukazanie etycznych aspektów problemu umierania • zwrócenie uwagi na dylematy współczesnej medycyny • przekazanie studentom podstawowych zasad ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego • uformowanie wiedzy medycznej w aspekcie prawnym i etycznym
Wymagania wstępne w zakresie	Wiedzy	Posiada znajomość norm prawnych i etycznych
	Umiejętności	Stosuje przepisy prawne i normy etyczne
	Kompetencji społecznych	Posiada nawyk samokształcenia, komunikowania się i upowszechniania nabytej wiedzy

EFEKTY UCZENIA SIĘ			
Ip. efektu uczenia się	Student, który zaliczył ZAJĘCIA wie/umie/potrafi:	SYMBOL (odniesienie do efektów uczenia się dla kierunku)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się*
W01	zna i rozumie aktualne poglądy na temat społecznego wymiaru zdrowia i choroby, wpływu środowiska społecznego (rodziny, sieci relacji społecznych) i nierówności społecznych oraz społeczno-kulturowych różnic na stan zdrowia, a także rolę stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych	D.W1.	O, SP, PS
W02	zna i rozumie formy przemocy, modele wyjaśniające przemoc w rodzinie i przemoc w wybranych instytucjach, społeczne uwarunkowania różnych form przemocy oraz rolę lekarza i lekarza dentystry w jej rozpoznawaniu	D.W2.	O, SP, PS
W03	zna i rozumie postawy społeczne wobec znaczenia zdrowia, choroby, niepełnosprawności i starości, konsekwencje społeczne choroby i niepełnosprawności oraz bariery społeczno-kulturowe, a także koncepcję jakości życia uwarunkowaną stanem zdrowia	D.W3.	O, SP, PS
W04	zna i rozumie znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem i pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem	D.W4.	O, SP, PS
W05	zna i rozumie funkcjonowanie podmiotów systemu ochrony zdrowia oraz społeczną rolę lekarza i lekarza dentystry	D.W5.	O, SP, PS

W06	zna i rozumie zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej	D.W12.	O, SP, PS
W07	zna i rozumie imperatyw i wzorzec zachowania lekarza i lekarza dentystry ustalony przez samorząd zawodowy lekarzy i lekarzy dentystry	D.W14.	O, SP, PS
W08	zna i rozumie prawa pacjenta	D.W15.	O, SP, PS
W09	zna i rozumie historię medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem historii stomatologii	D.W16.	O, SP, PS
W10	zna i rozumie proces kształtowania się nowych specjalności w zakresie dyscypliny naukowej - nauki medyczne i osiągnięcia czołowych przedstawicieli medycyny polskiej i światowej	D.W17.	O, SP, PS
U01	potrafi uwzględniać w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych	D.U1.	O, SP, PS
U02	potrafi dostrzegać i reagować na oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych	D.U2.	O, SP, PS
U03	potrafi wybierać takie leczenie, które minimalizuje konsekwencje społeczne dla pacjenta	D.U3.	O, SP, PS
U04	potrafi budować atmosferę zaufania podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia	D.U4.	O, SP, PS
U05	potrafi podejmować działania zmierzające do poprawy jakości życia pacjenta i zapobiegania pogorszeniu się jej w przyszłości	D.U5.	O, SP, PS
U06	potrafi przeprowadzać rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii	D.U6.	O, SP, PS
U07	potrafi identyfikować czynniki ryzyka wystąpienia przemocy, rozpoznawać przemoc i odpowiednio reagować	D.U7.	O, SP, PS
U08	potrafi rozpoznawać przesłanki podjęcia działań lekarskich bez zgody pacjenta lub z zastosowaniem przymusu wobec pacjenta i stosować środki przewidziane przepisami prawa powszechnie obowiązującego	D.U9.	O, SP, PS
U09	potrafi pracować w zespole wielospecjalistycznym, w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym	D.U10.	O, SP, PS
U10	potrafi przestrzegać wzorców etycznych w działaniach zawodowych	D.U11.	O, SP, PS
U11	potrafi przestrzegać praw pacjenta	D.U12.	E ustny
K01	jest gotów do przestrzegania tajemnicy lekarskiej i praw pacjenta	K.3.	O
K02	jest gotów do podejmowania działań wobec pacjenta w oparciu o zasady etyczne, ze świadomością społecznych uwarunkowań i ograniczeń wynikających z choroby	K.4.	O
K03	jest gotów do korzystania z obiektywnych źródeł informacji	K.7.	O
K04	jest gotów do formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej	K.10.	O
K05	jest gotów do przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób	K.11.	O

Tabela efektów UCZENIA SIĘ w odniesieniu do formy zajęć								
Ip. efektu uczenia się	Efekty uczenia się	Forma zajęć						
		Wykład	Seminarium	Ćwiczenia	Ćwiczenia kliniczne	Symulacje	E-learning	Inne formy
W01	D.W1.	X	X				X	
W02	D.W2.	X	X				X	
W03	D.W3.	X	X				X	
W04	D.W4.	X	X				X	
W05	D.W5.	X	X				X	
W06	D.W12.	X	X				X	
W07	D.W14.	X	X				X	
W08	D.W15.	X	X				X	
W09	D.W16.	X	X				X	
W10	D.W17.	X	X				X	
U01	D.U1.	X	X					
U02	D.U2.	X	X					
U03	D.U3.	X	X					
U04	D.U4.	X	X					
U05	D.U5.	X	X					
U06	D.U6.	X	X					
U07	D.U7.	X	X					
U08	D.U9.	X	X					
U09	D.U10.	X	X					
U10	D.U11.	X	X					
U11	D.U12.	X	X					
K01	K.3.		X					
K02	K.4.		X					
K03	K.7.		X					
K04	K.10.		X					
K05	K.11.		X					

TABELA TREŚCI PROGRAMOWYCH			
Ip. treści programowej	Treści programowe	Liczba godzin	Odniesienie do efektów uczenia się do ZAJĘĆ
Semestr zimowy			
E-learning			
TK01	Przepisy prawne i normy etyczne wykonywania zawodów medycznych w Polsce	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17.
TK02	Zasady etyczno-prawnego postępowania w przypadkach choroby, umierania i śmierci	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17.
TK03	Transplantologia-aspekty etyczne i prawne	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17.
Wykłady			

TK01	System opieki zdrowotnej w Polsce w oparciu o normy prawne i etyczne	2	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12.
TK02	Przepisy z zakresu prawa pracy	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12.
TK03	Regulacje prawne świadczeń zdrowotnych	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12.
TK04	Przepisy prawne i normy etyczne w relacji pacjent-lekarz stomatolog ze szczególnym uwzględnieniem empatycznego podejścia do pacjenta	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12.
TK05	Ranga zawodu lekarza stomatologa i odpowiedzialność zawodowa	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12.
TK06	Poszanowanie godności i prawa pacjenta przy wykonywaniu zawodu	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12.
Seminaria			
TK01	Dokumentacja medyczna	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. K.3. K.4. K.7. K.10. K.11.
TK02	Sposoby opiniowania w sprawach karnych	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. K.3. K.4. K.7. K.10. K.11.
TK03	Przemysł medyczny i farmaceutyczny	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. K.3. K.4. K.7. K.10. K.11.
TK04	Prawo autorskie	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. K.3. K.4. K.7. K.10. K.11.
TK05	Dylematy współczesnej medycyny w aspekcie prawno-etycznym	1	D.W1. D.W2. D.W3. D.W4. D.W5. D.W12. D.W14. D.W15. D.W16. D.W17. D.U1. D.U2. D.U3. D.U4. D.U5. D.U6. D.U7. D.U9. D.U10. D.U11. D.U12. K.3. K.4. K.7. K.10. K.11.

Zalecana literatura:

Literatura podstawowa

1. **Brzeziński T.:** Etyka lekarska. Wyd. 2 uaktualnione (dodruk), PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2024.

2. Chyrowicz B.: O sytuacjach bez wyjścia w etyce. Wyd. 2, Wydawnictwo Znak, Kraków 2021.
3. Konwencja o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny (Konwencja Bioetyczna z Oviedo), przyjęta 4 kwietnia 1997 r.
4. Fenigsen R.: Przysięga Hipokratesa. Rozważania o etyce lekarskiej. Wyd. 2, Świat Książki, Warszawa 2010 (pozycja klasyczna).
5. Fenigsen R.: Eutanazja. Śmierć z litości?. Wydawnictwo W drodze, Poznań 2020.
6. Fiutak A.: Prawo medyczne. Wyd. 3, C.H. Beck, Warszawa 2023.
7. Hartman J.: Bioetyka dla lekarzy. wyd. 2, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012.
8. Hołówka J.: Etyka w działaniu. Prószyński i S-ka, Warszawa 2001.
9. Rada Europy (tłum. T. Jasudowicz): Prawa człowieka a etyczne i moralne wymiary ochrony zdrowia. TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2005.
10. Kodeks Etyki Lekarskiej, uchwalony przez Nadzwyczajny XVI Krajowy Zjazd Lekarzy w dniu 18 maja 2024 roku.
11. Komitet Etyki w Nauce PAN: Kodeks Etyki Pracownika Naukowego. wyd. 3, PAN, Warszawa 2020.
12. Łuków P.: Granice zgody: autonomia zasad i dobro pacjenta. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005.
13. Nesterowicz A.: Prawo medyczne. wyd. 14, TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2024.
14. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t.j. Dz.U. 2026 poz. 37).
15. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz.U. 2024 poz. 581).
16. Singer P.: Etyka praktyczna. wyd. 3, Książka i Wiedza, Warszawa 2018..
17. Świerczyński M., Traple E. (red.): Prawo farmaceutyczne. wyd. 2, Wolters Kluwer, Warszawa 2023.
18. Suchorzewska I. (red.): Wybrane zagadnienia etyki lekarskiej z elementami prawa w medycynie. Akademia Medyczna w Gdańsku, Gdańsk 2006.
19. Ziółkowska-Rudowicz E., Kładna A.: Empatia jako jedna z ważnych umiejętności klinicznych (w:) Pielęgniarstwo. Desmurgia. Stany zagrożenia życia – podręcznik, (red.) A. Kładna. Wydawnictwo Pomorskiej Akademii Medycznej, Szczecin 2007, s. 9-20.
20. Ziółkowska-Rudowicz E., Kładna A.: Kształcenie empatyczne lekarzy. Część I-IV. Polski Merkuriusz Lekarski, 2010, Nr 172-174.
Literatura uzupełniająca
1. Hope T.: Medical Ethics: A Very Short Introduction. 2nd edition, Oxford University Press, Oxford 2018.
2. Berdzikowski M. (red.), Prawo w stomatologii. Praktyczny przewodnik, Warszawa: Wiedza i Praktyka, 2023.
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO) w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych.

Nakład pracy studenta	
Forma nakładu pracy studenta (udział w zajęciach, aktywność, przygotowanie sprawozdania, itp.)	Obciążenie studenta [h]
	W ocenie (opinii) nauczyciela
Godziny kontaktowe z nauczycielem	12
Przygotowanie do ćwiczeń/seminarium	5

Czytanie wskazanej literatury	5
Napisanie raportu z laboratorium/ćwiczeń/przygotowanie projektu/referatu itp.	
Przygotowanie do kolokwium/kartkówki	
Przygotowanie do egzaminu	5
Inne	
Sumaryczne obciążenie pracy studenta	27
Punkty ECTS	0,5
Uwagi	

*Przykładowe sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

EP – egzamin pisemny

EU – egzamin ustny

ET – egzamin testowy

EPR – egzamin praktyczny

K – kolokwium

R – referat

S – sprawdzenie umiejętności praktycznych

RZĆ – raport z ćwiczeń z dyskusją wyników

O – ocena aktywności i postawy studenta

SL – sprawozdanie laboratoryjne

SP – studium przypadku

PS – ocena umiejętności pracy samodzielnej

W – kartkówka przed rozpoczęciem zajęć

PM – prezentacja multimedialna

i inne